

Sygn. akt II KK 312/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Rafał Malarski

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie **A. W. i M. Z.**

skazanych z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 grudnia 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na niekorzyść od wyroku Sądu Rejonowego w S.

z dnia 8 września 2016 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S., wyrokiem z dnia 8 września 2016 r. :

1. uznał oskarżonych A.W. i M. Z., w miejsce zarzucanych im czynów, za winnych tego, że w dniu 6 maja 2016 r. w S., działając wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim wypchnięciu skrzydła okna, dostali się do wnętrza pustostanu znajdującego się przy ul. R. 18, skąd usiłowali dokonać kradzieży pralki marki

Indesit oraz 14 ręczników, lecz zamierzonego celu nie osiągnęli z uwagi na zatrzymanie przez funkcjonariuszy Policji, uszkadzając jednocześnie instalację elektryczną budynku, wyłamując zamki w drzwiach wewnętrznych budynku oraz wrywając lampę kasetonową i uszkadzając kartonowo - gipsowy sufit, czym spowodowali łączne straty w wysokości 1974,54 zł na szkodę Instytutu Ogrodnictwa w S., tj. popełnienia przestępstwa z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył im kary po 10 (dziesięć) miesięcy pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 2 k.k. i art. 73 § 2 k.k. wykonanie kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec oskarżonych A.W. i M. Z. warunkowo zawiesił na okres 2 lat tytułem próby, oddając w tym czasie oskarżonych pod dozór kuratora;

3. na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał oskarżonych do informowania sądu o przebiegu okresu próby;

4. na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa - poprzez zniszczenie - przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa w postaci pręta metalowego i noża kuchennego;

5. zasądził od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa tytułem kosztów sądowych kwoty po 340 zł, w tym kwoty po 180 zł tytułem opłaty.

Wyrok w tej sprawie nie został zaskarżony i uprawomocnił się z dniem 15 września 2016 r.

Kasację od tego wyroku złożył Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, który zaskarżył go na niekorzyść obu oskarżonych i zarzucił:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 49 § 3 k.p.k. w zw. z art. 117 § 3 k.p.k. i w zw. z art. 384 § 2 k.p.k., polegające na zaniechaniu zawiadomienia Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie o terminie rozprawy głównej, podczas gdy wskazany zakład ubezpieczeń pokrył szkodę wyrządzoną pokrzywdzonemu - Instytutowi Ogrodnictwa w S. przez przestępstwo zarzucane oskarżonym, uzyskując tym samym status pokrzywdzonego, co implikowało

konieczność zawiadomienia tego podmiotu o powyższej czynności procesowej celem umożliwienia mu realizacji uprawnień procesowych;

II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., polegające na orzeczeniu wobec oskarżonych za przypisane im przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., kary pozbawienia wolności w rozmiarze 10 miesięcy pozbawienia wolności, a więc w wysokości poniżej ustawowego zagrożenia wyznaczonego przez przepis przewidujący najsurowszą karę.

Podnosząc powyższe zarzuty Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S. Stanowisko to zostało poparte przez prokuratora Prokuratury Krajowej występującego na rozprawie kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego okazała się finalnie zasadna, choć zastrzeżenia można mieć do precyzji zarzutu sformułowanego w pkt. I petitum nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Odnosząc się do pierwszego z podniesionych zarzutów kasacyjnych należy stwierdzić, że niewątpliwie Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie (dalej powoływane jako zakład ubezpieczeń), w zakresie w jakim pokryło pokrzywdzonemu szkodę wyrządzoną przez przestępstwo należało zgodnie z art. 49 § 3 k.p.k. uważać za pokrzywdzonego, z wszelkimi tego konsekwencjami w sferze pouczeń i gwarancjami związanymi z prawem do udziału w rozprawie. Prokurator przeoczył, że zakładowi ubezpieczeń przysługiwał status pokrzywdzonego. Nie powiadomił tego podmiotu, choć w postępowaniu przygotowawczym został on ujawniony, o skierowaniu do sądu aktu oskarżenia, mimo, że miał taki obowiązek wynikający z treści art. 334 § 3 k.p.k. Sąd Rejonowy nie dostrzegł tego uchybienia zaistniałego przed skierowaniem do sądu aktu oskarżenia i w konsekwencji nie zrobił nic, aby zagwarantować zakładowi ubezpieczeń możliwość realizacji jego uprawnień w stadium jurysdykcyjnym. W zaistniałej sytuacji zakład ubezpieczeń nie mógł urzeczywistnić w szczególności przysługującego mu uprawnienia wynikającego z art. 337a § 1 k.p.k. (Prokurator

Generalny – Minister Sprawiedliwości przeoczył w kasacji wprowadzenie do Kodeksu postępowania karnego z dniem 15 kwietnia 2016 r. tego przepisu), polegającego na możliwości złożenia wniosku o poinformowanie go o miejscu i czasie rozprawy oraz o zarzutach oskarżenia i ich kwalifikacji prawnej. Z uwagi na usytuowanie tego przepisu wśród regulacji postępowania sądowego należy przyjąć, że wniosek, o którym stanowi art. 337a § 1 k.p.k., może być skutecznie złożony dopiero w tym stadium procesu. Możliwość jego sformułowania jest zaś uwarunkowana wiedzą uprawnionego podmiotu o tym, że akt oskarżenia skierowano do sądu, a więc postępowanie weszło w kolejne stadium. Wiedzy tej, jak wyżej wskazano, zakład ubezpieczeń nie miał. Nie zapewnił mu jej ani prokurator ani, o czym niżej, sąd.

Wyznaczając termin rozprawy zawiadomiono o nim oskarżonych, pokrzywdzony Instytut Ogrodnictwa z siedzibą w S. oraz oskarżyciela publicznego. Na termin rozprawy nikt więc w imieniu zakładu ubezpieczeń się nie stawił. W dniu 8 września 2016 r. zapadł wyrok skazujący. Zakład ubezpieczeń powziawszy wiedzę o tym fakcie złożył w terminie 7 - dniowym wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, który nie został jednak uwzględniony jako pochodzący od podmiotu nieuprawnionego. Finalnie uprawomocniono wydany wyrok.

W kasacji, w ramach pkt. I petitum, podniesiono rażące naruszenie przez sąd art. 49 § 3 k.p.k. z czym, z przyczyn wyżej wskazanych, należy się zgodzić. Podniesiono także rażące naruszenie art. 384 § 2 k.p.k., który stanowi, że pokrzywdzony ma prawo wziąć udział w rozprawie, jeżeli się stawi (...). Doszło do rażącego naruszenia także tego ostatniego przepisu, skoro ignorując status zakładu ubezpieczeń, nie przekazano mu informacji o wejściu postępowania w stadium jurysdykcyjne, uniemożliwiając złożenie wniosku o poinformowanie go o miejscu i czasie rozprawy oraz o zarzutach oskarżenia i ich kwalifikacji prawnej. W konsekwencji „złamano” prawo zakładu ubezpieczeń do wzięcia udziału w rozprawie. Skoro nie wiedział on, że postępowanie sądowe weszło w stadium jurysdykcyjne, siłą rzeczy nie mógł złożyć wniosku o zawiadomienie go o terminie rozprawy.

Co do rażącego naruszenia powołanego w kasacji przepisu art. 117 § 1 k.p.k. należy poczynić to zastrzeżenie, że rozpatrywanie tego naruszenia

w kontekście treści art. 384 § 2 k.p.k. jest nieprecyzyjne, skoro od 1 lipca 2015 r. do kwestii zawiadomienia pokrzywdzonego o terminie rozprawy odnosi się wprost art. 350 § 4 k.p.k., nakazując dokonanie takiego zawiadomienia. Ten ostatni przepis został przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego w kasacji przeoczony. Pojawia się przy tym pytanie o relację art. 350 § 4 k.p.k. do art. 337a § 1 k.p.k. Respektując paradygmat racjonalnego prawodawcy oraz mając na uwadze fakt, iż art. 337a § 1 k.p.k. został wprowadzony do tego kodeksu później niż art. 350 § 4 k.p.k. przyjąć trzeba, że pierwsza z tych regulacji jest normą szczególną wobec drugiej. Wobec tego zawiadomienie pokrzywdzonego o terminie rozprawy powinno nastąpić jedynie wtedy, gdy złożył wniosek o dokonanie takiego zawiadomienia (szerzej zob. D. Kala, M. Klubińska, Postępowanie przed sądem pierwszej instancji po nowelizacji z 2016 roku. Komentarz praktyczny, Kraków 2016, s. 125 -126). Jak wcześniej jednak wskazano, uniemożliwiono zakładowi ubezpieczeń skuteczne złożenie takiego wniosku, nie informując go o wejściu postępowania w stadium jurysdykcyjne.

Przechodząc do oceny drugiego zarzutu kasacyjnego, zgodzić się należy w całości z Ministrem Sprawiedliwości – Prokuratorem Generalnym, że doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa karnego materialnego (art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k.) poprzez wymierzenie oskarżonemu kar pozbawienia wolności w wysokości po 10 miesięcy, choć minimalne zagrożenie karą wynikające z art. 279 § 1 k.k. wynosi rok. Granica ta nie ulegała zmianie w związku z przypisaniem oskarżonemu popełnienia przestępstwa w formie stadialnej usiłowania (*vide* art. 14 § 1 k.k.).

W niniejszej sprawie doszło więc do rażącego naruszenia wskazanych wyżej przepisów prawa karnego materialnego i procesowego. Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że z rażącym naruszeniem prawa mamy do czynienia wówczas, gdy jest ono niewątpliwe i oczywiste, przy czym chodzi tutaj nie tyle o łatwość stwierdzenia danego uchybienia, ile o jego rangę i natężenie stopnia nieprawidłowości (podobnie Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 29 maja 2012 r., II KK 106/12, OSNKW 2012 z.10, poz. 107; W. Grzeszczyk, Kasacja w sprawach karnych, Warszawa 2001, s. 128 - 129).

Wskazane naruszenia przepisów prawa mogły mieć, a co do naruszenia przepisów prawa karnego materialnego miały, istotny wpływ na treść wyroku. Wobec powyższego zaktualizowała się podstawa kasacyjna o jakiej stanowi art. 523 § 1 k.p.k.

W świetle powyższej argumentacji kasację Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego należało uznać za zasadną. Konsekwencją tego stanu rzeczy było uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, zgodnie z żądaniem zamieszczonym w *petitum* skargi kasacyjnej i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania (art. 537 § 1 i 2 k.p.k.).

W toku dalszego postępowania Sąd Rejonowy w S. przeprowadzi ponownie postępowanie sądowe respektując standardy rzetelnego procesu, wyda wyrok, a w razie takiej konieczności uzasadni go zgodnie z treścią art. 424 k.p.k.

kc